HÉTFALU

Szerkesztők: Hochbauer Gyula, Kovács Lehel István | Alapította és szerkesztette (1906–1911): dr. Fekete Endre, Kiss Béla | Független művelődési és helytörténeti havilap

VII. évfolyam | Hétfalu, 2001. december 28. – péntek | 5. szám

K a r á c s o n y t i t k a

Ilyenkor, karácsony táján igencsak megélénkül a postaforgalom. Üdvözletek millióit kézbesítik világszerte az elnyűhetetlen postások, akiknek mindennapos szürke robotja, ha csak rövid időre is, de nemes küldetéssé, angyali feladattá magasztosul. Általuk ugyanis számtalan olyan ember, aki egy éven át nemhogy személyesen, de még néhány soros levélben sem kereste meg rokonait, barátait, most a lelke mélyéről előkotort és ünneplőbe öltöztetett gondolatait küldi egy másik embernek. S a lélek mélyéről feltörő, őszinte jókívánságok megkurtítják a távolságokat, bontogatni kezdik a túlhajszolt és ideges némaság komor falait, és a hópelyhek sokféleségére s tisztaságára emlékeztető hidakat emelnek lélek és lélek közé. Mi indítja el bennünk évről évre ezt a furcsa, lélekmelegítő, harag- és feszültségoldó folyamatot? Honnan ez az igen várt és mégis váratlanul föllobbanó jóság, ez a szelídségre hajló akarás, melyre ilyenkor bizony számíthatunk, de melynek ereje, hatása kiszámíthatatlan?

Egy biztos: nem tőlünk, belőlünk fakad. Mert egyébként jutott volna belőle a feneketlen idő-zsákba már belehullott, eltűnt hétköznapokra is. Azok pedig igencsak szűkölködtek az ilyesfajta áldásokban.

Tomos Tünde: Megszületés

És mégis minden kinti és benti zimankón túl, a karácsonyi hangulat valósága vitathatatlan. Létének magyarázata pedig egyszerű: karácsonykor az ég találkozik a földdel. Az Elérhetetlen elérhetővé, a Megfoghatatlan megfoghatóvá, a Szent és Tökéletes emberivé, hozzánk hasonlóvá hajol az Örök Kegyelem simogatásában. Lelkünk egész évben megbonthatatlannak hitt, rideg kérgét égi kéz kezdi el bontogatni, utat nyitva a még ott bent szunnyadó, legemberibb érzéseknek.

Ez karácsony titka. A mélységes, érthetetlen titok, mely két évezreddel ezelőtt, a betlehemi éjszakában örök világosságot gyújtott.

Marcel Proust francia író a teasütemények emlékezet-bontó ízének szárnyain indult el megkeresni az eltűnt időt. Nekünk karácsony békességének soha nem tompuló zamatát kell újra fölfedeznünk ahhoz, hogy e világ megkötöttségein fölülemelkedve, de mégis e világban maradva, ünneplő angyalokként, küldöttekként szórjuk szét magunk körül a testté lett isteni szeretet csillogó, örömteli sziporkáit.

*

Idén és a jövendőben is.

Török László

„Nekem a karácsony Jézus Krisztus megszületését jelenti. Jézusnak a pásztorok ajándékot vittek, és még a mai napokban is úgy van, hogy karácsony estéjén a gyerekek ajándékot kapnak a szülőktől (angyaloktól). Karácsony estéjén szoktak jönni az ünnepköszöntő énekesek, és az udvarban énekelnek, majd várják, hogy az emberek megkínálják őket.” (Szőrnyi Melinda, hatodikos)

„A karácsony Jézus születését jelenti. Amikor már megszületett Jézus, akkor mi, a pásztorok, mentünk Őt megnézni.” (Gyurka István, hatodikos)

„Karácsonykor Jézus születését ünnepeljük. Ez az ünnep nagyon szép, és boldoggá tesz minket. Karácsony nem egy olyan szomorú ünnep, mint húsvét.” (Darkó Tünde, ötödikes)

„A karácsony egy szép ünnep, mert megszületett a kis Jézus, feldíszítik az utcákat, és minden házban feldíszítik a fenyőfát, kidíszítik az ablakokat.” (Tolnay Zsolt, hatodikos)

„A karácsony a legszebb ünnep, és karácsony minden évben szokott lenni.” (Bencze Levente, ötödikes)

„A karácsony egy nagyon szép ünnep, amikor Jézus születését ünnepeljük. Karácsonykor minden gyerek ajándékot kap. Én karácsony előtt egy pár nappal kapok egy fenyőfát, kidíszítem szépen, vigyázok, hogy ne törjek le egy ágat se. Minden karácsonykor egy kis ajándékot készítek édesanyámnak, édesapámnak és a testvéremnek. És ők is készítenek nekem.” (Lőrincz Loránd, ötödikes)

„A karácsony egy szép ünnep a világon. A karácsonyt mindenütt ünneplik.” (Forsner Árpád, hatodikos)

„A karácsony egy gyönyörű ünnep.” (Jani Tímea Tünde, hatodikos)

„A karácsony egy nagyon szép ünnep, és nagyon szeretem.” (Coltofeanu Laura, hatodikos)

„A karácsony a legszebb, legvidámabb ünnep az évből, mikor mindenki mindenkit köszönt.” (Bálint András, hetedikes)

„A karácsony egy nagy ünnep, azt jelenti, hogy 2000 éve született meg Jézus, Isten fia. Jézus születése előtt is volt élet, de miután megszületett, újrakezdték az éveket.” (Páll Szilveszter Jenő, ötödikes)

„Nagyon várom a karácsony estéjét, karácsony estéjén megyünk a templomba.” (Kiss Zoltán, ötödikes)

„A karácsony a legszebb nap az évből.” (Gyárfás Norbert, hatodikos)

„A karácsony az ünnepek királya. A szeretet ünnepe.” (Fazakas Zoltán, ötödikes)

Visszaemlékezés

A magyar tévé már tavaly óta, a karácsony előtti hetekben, ismert személyiségek ünnepi gondolatait sugározza, többek között. Ezekben a gondolatokban sok nemes emberi érzés fogalmazódik meg, ünnepi hangulattal telítődnek a máskor talán észrevétlen, hétköznapi szavak. Mindenki tolmácsolni szeretné a szívéből jövő, jó és őszinte emberi érzelmeket, – nem egy pontos címzettnek, hanem csak úgy, embertársainak.

Úgy tűnik, ez a nagyon fagypont alatti élet sem tudja háttérbe szorítani az ünnepi hangulatot. Még akkor is, ha dideregve próbálja „életre fújni" dermedt ujjait, szívének rejtett zugában talán mindenki őrzi egy melegebb, boldogabb, esetleg egy különös karácsony emlékét.

Mögöttem is több tíz karácsony van már, de egynek az emléke nagyon elevenen él bennem. A karácsonyfák gyertyafényei mögül mindig előtűnik egy vesszőseprő ágból díszített „karácsonyfa", melynek „árnyékában" – és más vallású rabtársaink védelme alatt – egy rögtönzött, de bensőséges istentiszteleten próbáltunk együtt lenni, ha csak gondolatban is, szeretteinkkel. És hiszem, hogy együtt is voltunk.

Másnap aztán kezdődött minden elölről, úgy, hogy még emberi mivoltunkat is próbálták kitörülni tudatunkból.

Azokban az években, amikor csak a Rossz vett körül, soha nem gondoltunk arra, hogy valaha is elismerik azt a kevés áldozatot, amit mi hoztunk az 1956-os magyar szabadságharcért. De nem felejtettek el. Az elmúlt években kitüntetéses köszönetet kaptunk személyesen Göncz Árpád magyar köztársasági elnöktől, a közelmúltban pedig a magyarországi '56-os Vitézi Lovagrend tagjaivá avatott több '56-os elítéltet, köztük Négyfaluból is.

Jó érzéssel tölt el az a tudat, hogy az anyaország tisztelettel és köszönettel ismeri el a forradalom alatt tanúsított magatartásunkat, de számunkra talán az lenne a legnagyobb ajándék, ha eljönne az az idő, amikor a karácsony sugallta szeretet melege úgy kötne össze minden embert, hogy ne kelljen többé keserves áldozatot hozó emberekre emlékezni.

Azoknak a nevében kívánok minden honfitársamnak szeretetteljes, boldog karácsonyi ünnepeket és egy szebb, boldogabb új esztendőt, akik sok szomorú karácsonyt értek meg, nagyon mostoha körülmények között.

Gödri Oláh János

Gyerekek a Karácsonyról...

„Nagyon várom karácsony estéjét." (Kiss Zoltán)

„Otthon karácsony előtt néhány nappal nekifogunk takarítani a házban. Ez egy elég nehéz dolog. Testvéremmel a takarítás után feldíszítjük a szobát. Angyalkákat, hópelyheket ragasztunk az ablakra, majd karácsony előtt egy nappal apukám megveszi a karácsonyfát, szépen feldíszítjük. Sokszor eltörnek a díszek ügyetlenségből. Cukorkákat is rakunk rá." (Coltofeanu Laura)

„Én nagyon örvendek, mikor közeledik karácsony, de még jobban örülök, mikor karácsony van." (Szőrnyi Melinda)

„Én tudtam, hogy a szüleim az angyalok, de nem jött, hogy higgyem, mert együtt mentünk el a templomba, és addig nem volt ott a karácsonyfa. És mikor jöttünk haza, csak együtt jöttünk, és már ott volt a karácsonyfa." (Benedek Mihály, hetedikes)

„Én csak beleskelődtem az ablakon, de nem láttam semmit. Visszamentem és lefeküdtem. Este felköltöttek, és hallottam valami éneket. A karácsonyfa ki volt világítva. Az egész család bejött a szobába, együtt énekeltünk, imádkoztunk, majd az ajándékokhoz mentünk." (Hochbauer Éva, hatodikos)

„Minden karácsonykor a vasárnapi iskolásokkal eljátszunk egy bibliai történetet. Emlékszem, hogy a múlt évben Jézus születését játszottuk el. Azután elmentünk mamámhoz." (ötödikes diák)

„Reggel, miután felkeltem, ettem, de már kellett menjek próbálni a templomba. Elpróbáltuk vagy kétszer, és azután hazamentünk, hogy pihenjünk meg, mert este kellett szerepeljük." (Demjan Mihály, ötödikes)

„A tavaly én voltam az egyik király. (...) Nagyon sok nép van a templomban karácsonykor, alig van hely kimenni." (Csabai Mónika, hatodikos)

„Én voltam Gáspár, Oli volt Menyhárt és Gábor volt Boldizsár. Székely Csaba volt József, Mária Hammas Enikő, és Turbi volt a bástya és a gyerek. Idén előadjuk Melyiket a kilenc közül? *Én leszek az apa, illetve János mester, a cipész. Norbert lesz Petike, Oli Ferenc, Csuka Zoltán Sándorka, akiből pap kell legyen. Lécz Melinda Pannika, Bálint Levente Jánoska, aki az apja nevét örökölte."* (ötödikes diák)

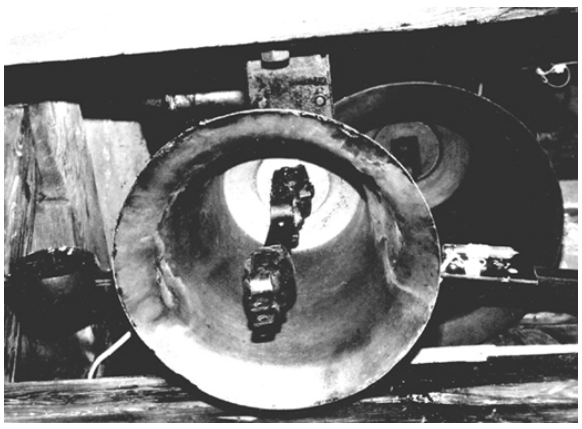

KL: Lélekharang

„Reggel néztük a tévét, mikor édesapám kiment az állatokhoz, hogy adjon ennük. Ameddig kint volt, bement a csűrbe, és kihozta a karácsonyfát. Letette a lépcsők elé, szemben az ajtóval. Én és a testvérem kimentünk, és láttuk a karácsonyfát. Édesapánkat kértük, hogy hozza be, hogy díszítsük fel." (Bálint Levente, hatodikos)

„Hároméves koromból emlékszem a legelső karácsonyomra. Akkor a karácsonyt a családban töltöttem. Kevésre emlékszem, de tudom azt, hogy voltunk a templomban és egy óriás-nagy csomagot kaptam." (Szakács Helénke, hatodikos)

„Mikor kicsi voltam, miután megláttam a karácsonyfa alatt a csomagokat, nagyon örvendtem, mikor nagyobb lettem, mentem a templomba és mondtam a karácsonyi verseket. Ott is volt egy karácsonyfa, de nem olyan kicsi, hanem nagy, hatalmas." (Páll Szilveszter Jenő)

„Kicsi koromban úgy örültem, hogy az egész fa alatt tele van ajándékkal. Már nem bírtam örömömben. Szaladgáltam a házban és néztem a karácsonyfát, hogy milyen csillogó." (Fazakas Zoltán)

„A legszebb karácsonyom az volt, mikor kicsike voltam. Én akkor nagyon boldog voltam, nemcsak azért, mert ajándékot kapok, és karácsonyfát díszítek, hanem azért is, mert ez egy szent ünnep. Templomba megyek verset mondani. Igaz, most is jó a karácsony, de különbözik a régitől. Annyi egyforma, hogy karácsony estéjén megmaradt a családi vacsora." (Szén Hanna, hatodikos)

„Én karácsony estéjén megyek a templomba. Ezen a napon jön az angyal, és a gyermekeknek hoz ajándékot. A többi családtagjaim két-három nappal azelőtt levágják a disznót, süteményeket sütnek, és takarítanak. Én általában szoktam a karácsonyfát feldíszíteni, és várom, hogy jöjjön az angyal. Édesanyámnak, édesapámnak és nagyszüleimnek szoktam venni ajándékot, mivel tudom, hogy nekik az angyal nem hoz semmit, mert ők már nagyok." (Barkó Krisztina, hetedikes)

„Az én karácsonyom tavaly volt a legszebb. Készültünk a templomba verset mondani. Voltunk boricázni. Sok ajándékot kaptam." (Kása Attila, ötödikes)

„Az eddigi karácsonyaim közül a legjobban tetszett, mikor nem tudtam, hogy néz ki az angyal. Én egyszer láttam, mikor nagynéném felöltözött angyalnak, és eljött hozzánk. Kért tőlem kenyeret, de én úgy megijedtem, hogy neki dobtam." (Bartos-Király Mihály, hetedikes)

„A templomból hazamenéskor nagyon szépen látszik minden ház ablakán a ragyogó karácsonyfa" (Szőrnyi Melinda, hatodikos)

„Vendégek is érkeznek hozzánk este, amikor vacsorázunk, jönnek olyan gyerekek, akik karácsonyi énekeket énekelnek. Ezek diót, narancsot, almát, pénzt kapnak. Karácsonyra kalácsot süt nagymamám." (Coltofeanu Laura)

„Alig értünk haza a templomból, már jöttek is a cigányok énekelni." (Csabai Mónika)

„Amikor elmúlik karácsony, mindig alig várjuk, hogy jöjjön a másik." (Bencze Levente)

Szeretetteljes karácsonyi ünnepeket, eredményekben, sikerekben gazdag áldott új esztendőt kívánunk

Hétfalu téli népszokásaiból

A téli ünnepkör december 24-én este a gyermekek ***felköszöntő***jével kezdődött.

A Barcaság falvaiban a XX. század negyvenes éveiben, bár egyre ritkábban, de még szokás volt, hogy négy-öt kisfiúból álló csoport felkeresse a rokonokat, szomszédokat, a szülők jóbarátait, s az ajtó előtt *köszöntő*t énekeljen. Bár az utóbbi időben az éneket már csak a helyi cigányok énekelték, ezt bizonyára régebb a csángóktól tanulták:

Felkelék, felkelék szép piros hajnalba,
Nyilván látom, nyilván mennyország kapuja.

Eljött a karácsony,
Szürke szakállával,
Rongyos a bocskorom,
Nem bírom szalmával.
Adjanak egy húszast, vaj egy petákot,
Hogy üttessek rea
Egy nagy bolond tákot.
Tudom, karácsonyra
Sok kalácsot sütnek,
Ha nincs a konyhába,
Van a kamrába.
Tétessenek egyet
Jánoskának es a zsákba.

Csernátfalu

Láttam én egy várat,
Mit túróból raktak,
Melyen musztikások
Erősen harcoltak.
Füstölgő pipáik,
Töltött gomolyáik,
Kardjik pedig vala
Fonatott kolbászból.
Tyúk ide, de bukkos,
Málé, de laposka,
Sült tyúk a bukkomba,
Garas a markomba,
Egy üveg pálinka
Guruljon torkomba.

Bodola

Seres András gyűjtéséből

*

A guzsalyos – A barcasági csángó-magyar ifjúságnak a százados elnyomatás alatt és a felszabadulás korában egészen az első világháborúig egyetlen téli szórakozása a *guzsalyos* volt. Ezeknek a vidám esti találkozóknak elütően a más összejövetelektől, még gyakorlati hasznuk is volt, mivel a leányok a kedvtelés mellett itt fonták orsóba a feldolgozott kendert.

A téli estéken rendszerint hét óra táján engedte el az édesapa az édesanya hosszas unszolására a már konfirmált leányát a guzsalyosba, a fonóba, minden alkalommal megszabva, hogy hány orsó fonalat készítsen. Elindulás előtt felkötözték a *szöszt* a faragott guzsalyra, előkészítették az orsót és a *pereszlent*. Majd a leány kicsinosította magát, koszorúba fonta a haját, *bokig* érő szoknyát öltött magára, felvette a legszebbik *vizikáját* és fejére kötötte *küsrováját*. Ezután átszaladt a szomszéd lányához és együtt utaztak a guzsalyosba.

Tíz-húsz leány látott munkához a guzsalyos ház nagy szobájában. Még jóformán meg sem indult a fonás, már szállingózva jöttek a legények. Csizmába húzott fehér harisnyát, *plisszébe* szedett kieresztett inget hordtak. Fejüket a báránybut sapka és testüket a *zeke* védte a hideg ellen. A guzsalyosba lépve illedelmesen köszöntötték a szorgalmaskodó leányokat, s nagy volt az örömük, ha ott láthatták választottjukat. A guzsalyosban a leányokkal szemben helyezkedtek el. A munka eddigi csendjét most a legények tréfálkozása és incselkedése fűszerezte. Így igen sajnálkoztak azokon, akiknek választottja nem jöhetett el.

Hogy a csipkelődés el ne fajuljon, a legények nótára gyújtottak, s percek alatt az egész guzsalyos ház csengett a síró és víg magyar nótáktól, melyek között mindig ott szerepelt a szüleiktől annyiszor hallott: *„Alá felé veres az ég…”*

Munka közben azzal is szórakoztatták egymást, hogy egy-egy legény a neki tetsző, de munkájában elmerült leány orsóját kiütötte a kezéből, vagy ha észrevették, hogy valamelyik leány a napi fáradságtól elszundít, a guzsalyán levő szöszt meggyújtották. Ilyenkor a leány addig verte a guzsalyt a legény hátához, amíg az ki nem aludt. A munka befejezése után nem egyszer törökbúza-levessel várták fel a guzsalyosokat, amit jól megmézeltek.

Ekkor kezdődött játékuk: *a tányérforgatás*. Ez abból állott, hogy egy ügyesebb legény egy kerek fatányért megforogtatott, s azt a felszólított leánynak el kellett fogni, ami ritkán sikerült. Most a leány forgatta meg a tányért, s azt a megnevezett legénynek kellett elkapnia. Ha nem sikerült, megzálogosították. A tányérforgatás akkor ért véget, amikor már mindenkitől vettek zálogot.

Most következett a zálogtárgyak kiváltása, ami leggyakrabban meggyszedés, kútbaesés, pántlikamérés vagy szégyenpadra ültetés által történt, mindig nagy derültség közepette. Mindenekelőtt a bíró előadta, hogy találtatott itt és ott egy zálogtárgy, és megkérdezte, hogy ki tartja magáénak, s mi legyen a kiváltás díja.

A meggyszedésnél a zálog tulajdonosa lett a kosár, akit a bíró által kijelölt, mint a kosarat szokás, a karjára öltött. Arra a kérdésre, hogy hány szem van a kosárban, a felelet aszerint változott, hogy a zálogadó mennyire kedvelte a kosártartót. Ez egyenként szedte ki a bemondott mennyiséget, s minden szem meggyért egy csókot kapott.

Kútbaesés esetén felhangzott a kérés: *„Kútba estem, ki húz ki?”* Ha a bíró által megjelölt személy nem tetszett a kútbaesettnek, joga volt, hogy maga válasszon. A kiemelőnek természetesen a mélység arányában minden méter után egy csók járt.

Ha pántlikamérésre ítéltetett valaki, úgy meg kellett mondania, hogy hány méter az szalag. Ekkor a kiválasztott a karját széttárta és kezdte mérni. Ahány métert mért, annyi csókot adott, vagy kapott.

Végül ha szégyenpadra üléssel kellett a zálogot kiváltani, az úgy történt, hogy két leány vagy két legény közé ültették háttal a zálog tulajdonosát, aszerint, hogy fiú volt-e vagy leány. Ennek a háttal ülőnek adott jelre meg kellett csókolnia a mellette ülők valamelyikét. Ha azok elég ügyesek voltak és sikerült megugraniuk, úgy a zálogadó szégyenben maradt. Ezekhez hasonló zálogkiváltások még voltak a múltban, de feledésbe mentek. Ezután a kellemes játék után következett a tánc, amelyet legtöbbször vidám nótaszó mellett lejtettek. Kedd és csütörtök este előfordult, hogy egy a *tótmuzsikán* (harmonikán) játszó legény vagy egyetlen szál cigány szolgáltatta a zenét. Este 11 órakor vége szakadt a guzsalyosnak. Lányok és legények sietve mentek haza, nehogy magukra vonják szüleik haragját.

Bálint András hagyatékából

*

A borica – Horger Antal is megjegyzi, hogy a boricások az egész farsang idején jártak, nemcsak házról házra, hanem faluról falura is. Az öregek mesélik, hogy a háromfalusiak többnyire Négyfalut kedvelték, ahol állítólag jobban fogadták őket, mint otthon. De ellátogattak Bodolára, Keresztvárra, sőt Brassóba is. Hajdan boricával gyűjtöttek pénzt iskola, kultúrház, községi iroda építésére is. Ha egy faluban két boricás csoport verődött össze, előbb *összerúgtak*, vagyis versenyt táncoltak, s az ment, amelyik szebben járta. Ha más faluban járva elesteledtek, akkor egy jobb módú leányos ház gazdája szokta a táncosokat szállásra meghívni. A gazda jól tartotta őket, a leánynak pedig reggelre ki kellett fényesítenie a legények bocskorszíját és rendbehoznia a tébét.

„(…) Farsang első napján már készen állott a táncosok tábora és megkezdte örömgerjesztő működését. Ez korántsem volt valami hétköznapi jelenet, hanem valóságos ünnep, nagyszerű körmenet (…)

(…) Kiinduláskor a boricások a következő rendet tartották, elöl ment a tebetartó, ki a tebét, vagyis a fenyőfa hegyét, melyen aranyozott gyümölcsök ragyogtak, két kézzel emelé magasra. Ezt követte két vagy három cigány, kik közül egyik okvetlenül furulyás, a másik hegedűs, és ha harmadik is létezett, az cimbalmos volt. A cigányok után lépdeltek a boricások, elöl az ő két vezérükkel, kik egyszersmind a legzseniálisabb táncosok voltak. A kukák a csapat körül jártak, és igyekeztek tartani a tóduló tömeget. Leghátul sorakoztak a kosár- és nyárshordozók, kik a húst, tojást, kenyeret, mit a megtisztelt gazdák szokták volt adni, a sereg után hurcolták. A boricások minden udvarba ugrásokkal mentek be, egymás után egyenként. (…)

(…) Hogy minő hatást gyakorolt a sokszínű szalagok lobogtatása, a selyemkendővel ékesített csákányok forgatása, az őrharangok és pintinek csengése és a kukák kolompjai, ezt csak az foghatja fel, kinek szerencséje volt szemtanú lenni. (…)”

Zajzoni Rab István írásaiból

Újságunk...

Ilyenkor, év végén, vissza szokás tekinteni az óesztendőre. Azért, hogy tervezni tudjuk az újat. Mi is visszatekintünk, de nemcsak az elmúltra, hanem a régmúltra is, 1906-ra. Az első *Hétfalu*ra. Azért, hogy tervezni tudjuk az újat...

Az első *Hétfalu* 1906. augusztus 12-én, vasárnap látta meg a nyomdafestékes napvilágot, közgazdasági és társadalmi lapként, A3-as méretben, négy, majd hat oldal terjedelemben, az első oldalon két-, a többin háromhasábos tördelésben (ezt a formátumot próbáltuk mi is megtartani az idei öt számban). A *Hétfalusi Jogpárt* hivatalos lapja volt. A Jogpárt 1906. június 16-án alakult Csernátfaluban, elnöke Henter Gábor nyugalmazott szolgabíró volt. „A *Hétfalusi Jogpárt* szervezése alkalmával – de már azt megelőzőleg is – többek részéről felhangzott azon indokolt kívánság, hogy Hétfalunak szüksége van egy, – legalább hetente kétszer megjelenő – lapra, amely míg egyrészt hivatalos orgánuma lenne a Jogpártnak, másrészt hasábjain minden Hétfalut illető közérdekű dologról értesítéssel és tájékoztatással szolgálna” – írják bevezetőjükben a lap első szerkesztői, dr. Fekete Endre és Kiss Béla. A szerkesztőség Csernátfaluban a Főút 282. szám alatt volt, a kiadóhivatal Brassóban, a Kapu utca 60. szám alatt, a *Brassói Lapoknál*, amellyel szoros politikai és anyagi összeköttetésben állt.

Hetente kétszer jelent meg, vasárnap és csütörtökön. Előfizetési díja egy évre *6* korona, fél évre *3* korona, egy szám ára *6* fillér volt.

Hasábjain büszkén hirdette: „*Hétfalu* a hétfalusiaké!”

1907-től Bácsfaluban, a Főút 470. szám alatt szerkesztette Kiss Béla. A Jogpártból *Hétfalu Társadalmi Szövetsége* lett.

1907. január 6-án a hosszúfalusi Barta-féle vendéglőben alakult meg Szórády Lajos tatrangi evangélikus lelkész vezetésével a *Hétfalusi Függetlenségi és 48-as Párt*, valamint január 19-én dr. Kozma Miklós ügyvéd szerkesztésében megjelent a *Csángó Újság*, a *Hétfalu* örökös ellenzéke. „A *Csángó Újság* kell hogy állandó építője legyen a csángó nép boldogulásának s magában egyesítse mindazt a nemeset, jót, szépet és igazat, mi e népnek kebelében forr és a megvalósításra érdemes.” – nyilatkozta a 48-as párt.

HÉTFALU

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap, megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

KISS BÉLA

II. évfolyam. Bacsfalu, 1907. vasárnap, február 3. 10. szám.

A 48-as és Függetlenségi párt bontása.

A Hétfalu tárcája.

1907. április 7-től, az új párttörvény életbelépésével, minden pártlap tízezer korona biztosítékot kellett letegyen. Ezt a *Hétfalu* könnyűszerrel megtette, a *Csángó Újság* viszont nem tudta csak június 5-én kifizetni a teljes összeget, addig megszűnt a 48-as párt hivatalos közlönyévé lenni. Újraindulásakor a *Hétfalu* élcelődve jegyzi meg: „A *Csángó Újság* letette a kauciót. – Okosabb lett volna, ha a tollat tenné le!”

1910 februárjában, az országos politikai zavargások közepette (megalakult a Nemzeti Munkapárt mint kormánypárt és ez nagy nyomást gyakorolt a kisebb pártokra, felbomlott a Néppárt és az Alkotmánypárt stb.) megszűnt a *Csángó Újság*. A *Hétfalu* tovább élt mint a *Hétfalu Társadalmi Szövetségének* a lapja, távol az országos politikai zavargásoktól, megmaradva helyi közéleti lapnak.

1910. április 3-án Deák Sándor elnöklete alatt megalakult a *Hétfalusi Nemzeti Munkapárt*, és 1911. január 1-től nagy változások álltak be a *Hétfalu*ban is: a Hétfalusi Nemzeti Munkapárt hivatalos lapja lett. Politikával, közgazdasággal és társadalmi kérdésekkel foglalkozott, és csak vasárnaponként jelent meg. Dr. Fekete Endre lett a felelős szerkesztője, a szerkesztőség visszakerült Csernátfaluba, a kiadóhivatal pedig Jancsó János hosszúfalusi könyvnyomdája lett.

1911. június 19-én megjelent a *Hétfalusi Hétfői Hírlap*, mint politikamentes társadalmi, szépirodalmi és gazdasági lap. Az országos zavargások miatt azonban csak 25 szám erejéig, december 4-ig jelenhetett meg. Ekkor megszűnt a *Hétfalu* is.

1906–1911 közötti, 5 éves tevékenysége során a *Hétfalu* meggyőződéssel és odaadással szolgálta a hétfalusi magyar nemzeti közösséget és ezáltal Hétfalu szimbólumává vált.

*

Érdekességként szóljunk egy pár szót a *Hétfalu* fejlécében szereplő betűtípusról is.

Egy tipikusan historizáló, XIX. századi betűtípus. Felül klasszicista, alul pedig romantizáló az ornamentika (így mondhatni eklektikus stílusú). Hasonló mintát közöl a XX. század egyik kiváló tipográfia tanára, a lipcsei Albert Kapr *Schriftkunst* című kötetében. E szerint a betűtípus az *Ornementierte Versalien von Schelter (Leipzig, 1847)*, tehát a lipcsei *Schelter-műhely* egyik mintasorára hasonlít. Közelít a *Romantiques No. ... Fonderie (Foundrie) Typographique Française* család tagjaihoz is (több néven fut).

Leginkább a *No. 5*-ös fonthoz hasonlít, de annak felső kiképzése hibrid módon szögletes és nem klasszicizáló, mint a *Hétfalué*.

Használt ilyeneket a *Miller&Richards (Edinburgh)*, és a *Rees&Fox (London)*.

Az egykori zsurnálközeg kapta fel az ilyen betűket, a habos díszítés eszközével a pompa látszatát csempészve a kiadványokra. Ez a divat villámgyorsan elterjedt a nyugatit sugallni vágyó Közép-Európában.

Brassóban legelőször a *Nemere* használta 1871-től, majd hasonló ornamentikájú, de kövérebb betűtípust a *Brassó* 1884-től. Brassóba valószínű szász (lipcsei) hatásra, a *Hétfaluhoz* pedig a brassói *Nemere* közvetítésével került.

Kovács Lehel István

Istók János levele a Hétfalu szerkesztőségéhez

Budapest, 1906. augusztus 30.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Mélyen elmerülve munkámba többszöri csengetésre, mely épp elfoglaltságom miatt fölötte bosszantott, nyitottam ki műhelyem ajtaját: Istenem! Ni-ni! „*Hétfalu*”…!

Elfojtott lélegzettel rohantam be műtermembe s a „*Hétfalu*”-t előttem tartva néztem mereven, mintha szemeimet bizonyos delejes elem szögezte volna le magára, s valamilyen szuggesztió folytán hipnotikus álomba merültem volna. A nagy örömben, amennyire csak lehetett gondolkodni, végig elgondoltam, mily nagy és fontos horderejű tényezője lehet „*Hétfalu*” Hétfalunak. Őre, fölemelője, tanácsadója és mindene! Hétfalunak minden olyan baját, ügyét szőnyegre vetheti, melyek a nyilvános megvitatások után átszűrődve kikristályosodnak s így Hétfalunak föltétlen hasznára válnak; vezércsillaga lehet a népnek, megjelölheti az utat, melyen boldogulva haladhatnak előre, sok más-más üdvös dologra ösztökélheti, melynek támogatását Hétfalu lakosságának fogékony lelke erkölcsi kötelességévé is teszi.

Igen tisztelt szerkesztő úr, „*Hétfalu*” című becses lapjának megalapításával nagy épületnek tette le az alapkövét.

Ha Hétfalu lakossága méltó érdeklődéssel viseltetik a csecsemő „*Hétfalu*” iránt, melyet megengednek remélnem Csángó testvéreim, s ha a csecsemő „*Hétfalu*”-t hatalmas vezető férfiúvá nevelik, akkor nemsokára a gyermek „*Hétfalu*”-t mint nagyot és nagyra nőtt Hétfalut is üdvözölhetjük.

Igen tisztelt szerkesztő úr, végtelen örömöt szerzett, hogy Magyarország egyik védbástyáján hivatottan tollat ragadott kezébe, melyet egykoron áldani fogunk mindannyian. Megtisztelve érzem magamat, hogy egy pár példánnyal fölkeresett zajtalan, de teremtő munkámban. Áldja meg az Isten hazafias vállalkozását, s tollának nyomán fakadjon jólét, haladás, fölvilágosodás és boldogság édes véreimre!

Hazafias üdvözlettel,

Istók János